

ดร.เชิดชัย อุดมพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ช่องว่างของความจริงทางวิทยาศาสตร์

ดูเหมือนว่าการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและโลกปัจจุบันเริ่มต้นจากผลผลิตของความคิดทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจในเรื่องความจริงของธรรมชาติที่ได้จากการสังเกต ค้นคว้าแล้วจัดเข้าเป็นระเบียบ

ตั้งแต่อดีตมนุษย์พยายามหาความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งปวงที่ประมวลงกันเข้าเป็นชีวิตและโลก ด้วยเพราะตระหนักในความอยู่รอด และเสาะหาสร้างสรรค้ปัจจัยดำรงชีพ ทั้งยังอาศัยความรู้เหล่านั้นเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจกระทำกรในทางที่คิดว่าจะเกิดผลดีที่สุดในชีวิต จวบจนกระทั่งปัจจุบันวิทยาศาสตร์ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า เป็นระบบการแสวงหาความรู้ความเข้าใจธรรมชาติที่ให้ประโยชน์แก่มนุษย์มากกว่าระบบวิธีการอื่น โดยมีผลประยุกต์ของวิทยาศาสตร์คือ เทคโนโลยี ช่วยยืนยันความจริงข้อนี้ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ โทรศัพท์ วิทยุ ตู้เย็น ฯลฯ ล้วนต้องอาศัยพื้นฐานความรู้วิทยาศาสตร์ในการประดิษฐ์ปรับปรุง พัฒนา วิธีชีวิตส่วนใหญ่จึงพึ่งพาและเดินอยู่บนความจริงแบบวิทยาศาสตร์

อย่างไรก็ตาม ความเสียหายบกพร่องไม่น้อยก็เกิดขึ้นจากวิทยาศาสตร์ เนื่องจากมนุษย์ไม่มีปัญญาพอที่จะหยั่งรู้ขอบเขตจำกัดของความรู้ทางวิทยาศาสตร์ หรือมีความประมาท ขาดสติสัมปชัญญะไตร่ตรองในการใช้ประโยชน์เทคโนโลยี เช่น เดิมทียานยนต์ประเภทต่างๆ ทำให้เราเดินทางเร็วขึ้น เดินทางพร้อมสัมภาระจำนวนมากได้ เราจึงผลิตและใช้ยานยนต์กันอย่างมโหฬาร ยานยนต์มีมากขึ้นน่าจะยิ่งดี แต่นั่นกลับทำให้เราเดินทางได้ช้าลง เพราะรถติดและพ่วงปัญหาสิ่งแวดล้อมอีกมากมายตามมา ในอีกด้านหนึ่งอาจมองต่อไปได้ว่าไม่นานย่อมมีเทคโนโลยีใหม่เข้ามาแก้ไขปัญหาก่อนได้ เช่น น้ำมันแก๊สโซฮอล์ที่ช่วยลดมลพิษและลดค่าใช้จ่ายทรัพยากรด้วยการเติมเอทิลแอลกอฮอล์หรือ

เอทานอลความบริสุทธิ์ 99.5% ผสมกับน้ำมันในอัตราส่วนต่างๆ กัน แต่เนื่องจากกระบวนการผลิตเอทิลแอลกอฮอล์เกิดจากการหมักพืชผลเกษตร เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ฯลฯ หลายคนจึงเข้าใจไปว่า กระบวนการหมักบ่มยังคงดำเนินอยู่และจะเกิดเป็นตะกอนในถังน้ำมันรถทำให้เครื่องยนต์เสียหายได้ ขณะที่บางคนก็หลีกเลี่ยงกินน้ำมันปลาแม้ว่าน้ำมันปลาจะให้ผลดีต่อสุขภาพ เนื่องจากกลัวจะอ้วนลงพุง เพียงเพราะคำว่า "น้ำมัน" ที่ปรากฏใช้เป็นชื่อเรียกนั่นเอง

ความจริงแบบวิทยาศาสตร์ที่เน้นสาระของสิ่งที่มีอยู่จริง โดยประยุกต์ใช้เป็นเทคโนโลยีเพื่อการประดิษฐ์อุปกรณ์ที่จับต้องและตอบสนองทางกายภาพและชีวภาพได้นั้น จึงไม่ได้ตัดขาดจากจิตสำนึกหรือในลักษณะปลงใจเชื่อและยึดถือโดยขาดสติปัญญาของมนุษย์ไปได้ ดังนั้น แม้วิทยาศาสตร์จะเอื้อประโยชน์ใช้งานในขอบเขตจำกัดก็ลดประโยชน์นั้นลง และสร้างปัญหามากขึ้นในสภาวะของปัญหาที่แทรกซ้อนทับทวีเมื่อนำมาใช้กับมนุษย์และสังคม เพราะวิทยาศาสตร์ไม่ใช่ความจริงที่สอดคล้องกับธรรมชาติที่แท้จริงของผู้คนและสังคมอย่างครอบคลุมรอบด้าน

การเปลี่ยนแปลงในโลกและชีวิตที่เกิดขึ้นจากวิทยาศาสตร์จึงเกิดขึ้นในขอบเขตหนึ่ง ไม่ใช่ทั้งหมดของโลกและชีวิต ด้วยเหตุนี้ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ย่อมเริ่มต้นในชีวิตจิตใจและสติปัญญาของบุคคลก่อน แล้วจึงแผ่ขยายจากบุคคลสู่บุคคล จนในที่สุดก็มีผลปฏิบัติในวงกว้าง ถ้าบุคคลจะมีจิตสำนึกและสติปัญญาเพิ่มพูนขึ้นเพื่อปิดช่องว่างของวิทยาศาสตร์ เราก็จะสามารถใช้วิทยาศาสตร์เป็นประโยชน์ได้เต็มขอบเขต ในทางเดียวกันนี้ ปัญหาหลายอย่างที่เราประสบกันอยู่คงมองเห็นความจริงได้ง่ายขึ้นว่า จำเลยไม่ใช่มีเพียงวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏในรูปของเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังมีควมอ่อนแอทางปัญญาของเราเป็นจำเลยอยู่อีกด้วย